Інститут овочівництва і баштанництва
Національна академія аграрних наук України

Політика використання штучного інтелекту для академічної діяльності в Інституті овочівництва і баштанництва НААН

Ухвалено Вченою радою ІОБ НААН 23 липня 2026 р. (протокол № 9)

Селекційне - 2026

Глосарій

Штучний інтелект[1] (Artificial Intelligence, AI) — організована сукупність інформаційних технологій, із застосуванням якої можливо виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів досліджень і алгоритмів обробки інформації, отриманої або самостійно створеної під час роботи, а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі прийняття рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань. Можливості штучного інтелекту включають моделі розпізнавання голосу, ідентифікації зображень, обробки та генерації текстової інформації, експертні системи, нейронні мережі, планування, робототехніку тощо.

Генеративний штучний інтелект (Generative AI) — технологія, яка створює контент (текст, зображення, відео та комп'ютерний код) шляхом визначення шаблонів у великих обсягах навчальних даних та потім створення оригінального матеріалу зі схожими характеристиками (наприклад, ChatGPT і Google Bard для тексту та DALL-E, Stable Diffusion, Midjourney для зображень).

Обробка природної мови (Natural Language Processing, NLP) — технологія обробки людської мови комп'ютерною програмою, що включає переклад тексту, аналіз настроїв і розпізнавання мови.

Великі мовні моделі (Large Language Models, LLM) — інструменти, які генерують достатньо зв'язний текст лише за допомогою коротких підказок, і інструменти перетворення тексту на відео.

Упередженість — тип помилки, яка може виникнути у великій мовній моделі, якщо її вихідні дані спотворені даними навчання моделі. Наприклад, модель може пов'язувати певні риси чи професії з певною расою/статтю, що призводить до неточних прогнозів і образливих відповідей.

Автоматизована генерація контенту — створення тексту, зображень або інших мультимедійних елементів.

Системи машинного навчання (Machine Learning Systems) — комп'ютерні системи, які навчаються на основі позначених даних, прогнозуючи вихідні значення для нових вхідних даних (навчання з учителем) та моделі, які вивчають структуру даних без чітких вказівок, виявляючи закономірності та залежності (навчання без учителя).

Безпека та етика штучного інтелекту (AI Safety and Ethics) — сфера досліджень, що вивчає та розробляє принципи та стандарти для забезпечення безпеки та відповідального використання штучного інтелекту.

Промт / запит /підказка (Prompt) — текстова або вербальна інструкція, яку користувач надає моделі з метою керування або визначення напрямку виходу генеративного процесу. Це може бути запитання, завдання або інше формулювання, яке надає контекст чи вказівки для створення текстового відгуку або виконання завдання засобами штучного інтелекту. Промт використовується для налаштування моделі та уточнення її відповідей чи вихідних результатів згідно з конкретними потребами користувача.

---

[1] Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text

1. Загальні положення

Стрімкий розвиток технологій штучного інтелекту сприяє прискоренню змін у трудовому середовищі, що вимагає постійного підвищення кваліфікації та набуття нових компетентностей для забезпечення ефективних кар'єрних переходів у динамічному світі.

В умовах швидкого розвитку технологій штучного інтелекту (ШІ) актуальним є визначення чітких засад їх застосування в освітньому середовищі. З цією метою розроблено Політику використання штучного інтелекту в академічній діяльності Інституту овочівництва і баштанництва НААН (далі — Політика), яка встановлює основні принципи відповідального, етичного та доброчесного використання технологій ШІ учасниками освітнього процесу.

Положення та рекомендації, викладені в Політиці, покликані сприяти науково-педагогічним працівникам і здобувачам вищої освіти в підвищенні ефективності освітньої та наукової діяльності, а також у покращенні її результатів.

Інститут створює умови для всебічного професійного, інтелектуального, соціального та творчого розвитку особистості для підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних орієнтування в складному майбутньому, створювати сучасні наукові знання та інноваційні технології. Враховуючи широку доступність технологій генеративного ШІ, Інститут визнає потенційні ризики, що можуть виникати під час їх використання.

Інститут підтримує раціональне експериментування з генеративними інструментами ШІ, але за умови врахування важливих аспектів використання таких інструментів, зокрема: інформаційної безпеки, конфіденційності даних, дотримання вимог авторського права та академічної доброчесності.

Штучний інтелект є сучасним технологічним інструментом, який Інститут розглядає як засіб удосконалення освітньої, наукової та академічної діяльності. Інструменти ШІ можуть ефективно використовуватися для підтримки процесів навчання, викладання та досліджень за умови їх відповідального застосування, дотримання принципів академічної доброчесності та усвідомлення потенційних ризиків і обмежень, пов'язаних із їх використанням.

Позиція Інституту полягає не в декларації загальних обмежень на використання генеративного ШІ, а в акцентуванні на особливостях його свідомого та відповідального використання, зокрема:

- виконані завдання мають бути результатом власної оригінальної роботи;
- неприпустимо покладатися на генеративний ШІ як на єдине джерело інформації, оскільки він має обмеження та несе певні ризики/небезпеки;
- суб'єктам наукового та освітнього процесу необхідно визнавати та відповідним чином фіксувати факти використання генеративного ШІ;
- кожен науковець, в рамках академічної свободи, має право встановлювати певні обмеження щодо використання ШІ в процесі опанування відповідної навчальної дисципліни (розділ "Політика навчальної дисципліни" в силабусі), якщо це необхідно

для досягнення визначених результатів навчання.

Інститут визнає свою відповідальність за підготовку майбутніх фахівців до ефективного та свідомого використання технологій штучного інтелекту, забезпечуючи розуміння ними як переваг таких технологій, так і пов'язаних із ними ризиків, етичних викликів та обмежень.

З метою формування культури відповідального використання штучного інтелекту в академічній діяльності Інститут забезпечує підтримку учасників освітнього процесу в розвитку їхньої ШІ-грамотності. Така підтримка спрямована на формування компетентностей, необхідних для критичного оцінювання можливостей і результатів роботи систем ШІ, ефективного використання відповідних технологій у навчанні, викладанні та наукових дослідженнях, а також для розроблення й упровадження інноваційних освітніх і дослідницьких практик, зокрема:

- забезпечити інформаційну підтримку щодо грамотності у галузі ШІ (проведення просвітницьких заходів, тематичних круглих столів щодо використання штучного інтелекту в різних галузях знань тощо);
- пропонувати НПП відповідну тематику програм підвищення професійного розвитку для вдосконалення практики впровадження інновацій ШІ;
- наповнювати освітні програми новими навчальними дисциплінами з технологій ШІ;
- впроваджувати технології ШІ для розвитку та підтримки інклюзивного, адаптивного та персоналізованого навчання.

Отже, застосування штучного інтелекту в освітньому середовищі спрямоване на створення додаткових можливостей для учасників освітнього процесу щодо досягнення визначених навчальних, наукових і професійних результатів.

Представлена Політика може оновлюватися відповідно до змін в законодавстві та/або розвитку технологій ШІ.

2. Принципи використання ШІ

Законність та етичність – розроблення та використання систем штучного інтелекту лише за умови дотримання верховенства права, основоположних прав і свобод людини й громадянина, демократичних цінностей, моральних та етичних норм, а також забезпечення відповідних гарантій під час використання таких технологій.

Прозорість та декларування – відкритість щодо використання ШІ у навчальних, наукових та адміністративних процесах (будь-яке використання ШІ у створенні освітнього чи дослідницького продукту має бути зазначено автором відповідно до прийнятих в університеті правил).

Академічна доброчесність – деклароване використання ШІ учасниками освітнього процесу при провадженні освітньої, наукової (творчої) діяльності без порушення етичних принципів та визначених в університеті правил.

Безпека персональних даних – дотримання норм захисту персональних та академічних даних, не допускається передача особистої або конфіденційної інформації

у зовнішні системи ШІ.

Автономія та відповідальність – право адміністрації та науково-педагогічного персоналу (викладачі, кафедри, факультети, редакції наукових журналів, організаційні комітети конференцій чи інші підрозділи) визначти допустимі межі використання ШІ у академічному середовищі; усвідомлення користувачами особистої відповідальності за правомірність використання та достовірність результатів, отриманих із залученням ШІ.

3. Правила щодо застосування штучного інтелекту для академічної діяльності

Штучний інтелект має значний потенціал та може бути застосований у різних напрямках академічної діяльності викладачів, студентів, аспірантів, науковців для полегшення навчання, викладання та досліджень, наприклад, для:

- персоналізованого навчання, коли алгоритми машинного навчання використовують для створення індивідуалізованих програм навчання, які враховують потреби та рівень знань кожного студента або забезпечують їх потреби в додатковій підтримці;
- автоматизації процесу оцінювання (завдань, тестів та інших форм контролю знань), надання звітності та аналізу навчальних досягнень;
- розробки віртуальних асистентів для навчання (чат-ботів), які можуть відповідати на питання, надавати підтримку та допомагати в розв'язанні завдань;
- створення імерсивних освітніх середовищ, що полегшують розуміння складних концепцій — інтерактивних віртуальних середовищ для поглиблення вивчення певних навчальних курсів, моделювання та демонстрації експериментів (віртуальне проведення експериментів та лабораторних робіт) або навіть проведення віртуальних екскурсій;
- гейміфікації освітнього процесу — впровадження ігрових технологій, зокрема, для розвитку навичок спілкування, креативності, командної роботи або надання альтернативної точки зору;
- автоматизації дослідницьких процесів, коли інструменти ШІ допомагають аналізувати великі обсяги інформації, допомагаючи в ідентифікації нових тенденцій, що можуть залишитися непоміченими при традиційних методах, що значно полегшує дослідження;
- розробки нових гіпотез — інтелектуальні алгоритми можуть аналізувати наявні дослідження, виявляти закономірності й формулювати нові гіпотези для подальших експериментів та досліджень;
- презентації результатів досліджень — алгоритми генерації тексту можуть допомагати науковцям у впорядкуванні та анотуванні наукових статей та доповідей.

Використання ШІ під час створення наукових текстів має підтримувати розвиток наукового мислення, академічної самостійності та здатності формувати й обґрунтовувати власну авторську позицію. Водночас технології ШІ повинні розглядатися як допоміжний інструмент, а не як заміна особистого інтелектуального внеску автора.

Застосування ШІ в освітньому процесі сприяє підвищенню ефективності, інтерактивності та доступності навчання й викладання, що позитивно впливає на якість освіти та розвиток академічного середовища.

4.1. Науково-педагогічні працівники можуть використовувати інструменти штучного інтелекту для:

• автоматизації комунікації зі здобувачами освіти, зокрема шляхом надання відповідей на типові запитання через вебсайти, чат-боти, електронну пошту та інші цифрові сервіси;

• підготовки проєктів окремих елементів навчально-методичних матеріалів, лекцій, наукових публікацій, звітів і досліджень з подальшим обов'язковим опрацюванням, перевіркою та редагуванням автором;

• оптимізації виконання рутинних організаційних, інформаційних та когнітивних завдань, що дозволяє зосередити більше уваги на аналітичній, творчій та дослідницькій діяльності, а також на активній взаємодії зі здобувачами освіти;

• розроблення та впровадження персоналізованих освітніх підходів, адаптації навчальних матеріалів до індивідуальних потреб здобувачів освіти та створення більш ефективного, інклюзивного й студентоцентрованого освітнього середовища;

• удосконалення методів навчання, оцінювання та зворотного зв'язку з метою підвищення якості освітнього процесу та досягнення визначених результатів навчання.

Викладачі мають оцінити, наскільки добре здобувачі освіти можуть визначити недоліки згенерованого контенту з точки зору логіки, послідовності, точності і упередженості. Якщо здобувачі освіти не готові "критикувати" такий контент, тоді не варто обирати такі інструменти як навчальну допомогу.

Доступність інструментів генеративного ШІ для здобувачів освіти вимагає від викладача замінити традиційні види контролю та валідації навчальної діяльності здобувача на більш ефективні, спрямовані не на відтворення конкретних знань, а на перевірку вмінь критично мислити, аналізувати (здатність формулювати відповіді, які ШІ згенерувати складно або неможливо). Викладачам варто демонструвати недоліки ШІ з метою підкреслення власних здібностей студентів до творчого письма та критичного мислення.

У певних випадках викладачам доцільно використовувати інструменти для виявлення участі ШІ в роботах здобувачів (детектори ШІ).

Кожен науково-педагогічний працівник, у межах академічної свободи, може визначати допустимі межі використання ШІ у своїй навчальній дисципліні (силабусі), якщо це сприяє досягненню цілей і результатів навчання, зокрема:

Позиція 1 Заборона	Заборона використання генеративного ШІ	Завдання виконується повністю без використання ШІ. Цей рівень передбачає, що студенти покладаються виключно на свої знання, розуміння та навички. ШІ не можна використовувати на жодному етапі виконання завдання.
Позиція 2	Обмежене використання генеративного ШІ	Дозвіл використання інструментів ШІ для перевірки граматики та орфографії, покращення ясності чи якості роботи студента. Результати діяльності ШІ повинні бути переглянуті та відредаговані автором, який несе повну відповідальність за зміст контенту. У фінальній роботі не допускається використання контенту, створеного ШІ. Дозвіл використання інструментів ШІ для створення ідей, структурування та генерування пропозицій для покращення роботи. Результати діяльності ШІ повинні бути переглянуті та відредаговані автором, який несе повну відповідальність за зміст контенту. У фінальній роботі не допускається використання контенту, створеного ШІ. Дозвіл використання інструментів ШІ для виконання певних елементів завдання, з обов'язковим наданням власної позиції або коментарів до створеного ШІ контенту. Цей рівень вимагає критичного осмислення контенту, створеного ШІ, та оцінки його якості. ШІ буде використовуватися для виконання конкретних завдань, і будь-який контент, створений ШІ, повинен бути процитований. Дозвіл використання інструментів ШІ для певних аспектів завдань за умови чіткого зазначення, як і де його використано. Забезпечення дотримання встановлених вимог щодо цитування та посилання на використані інструменти ШІ.
Позиція 3	Повний дозвіл на використання генеративного ШІ	Дозвіл вільно використовувати генеративний ШІ для виконання завдань, що підлягають оцінюванню, за умови дотримання академічної доброчесності. Результати діяльності ШІ повинні бути переглянуті та відредаговані автором, який несе повну відповідальність за зміст контенту. Вимога чіткого зазначення використання ШІ та дотримання вимог щодо цитування. Обов'язкове використання ШІ для виконання вимог завдання задля усвідомленої співпраці із ШІ та сприяння творчості. ШІ необхідно ви

4.2. Здобувачі вищої освіти можуть застосовувати ШІ для пошуку, аналізу, організації інформації; роботи з матеріалами іноземною мовою; вивчення іноземних мов; генерації ідей для написання есе, створення презентацій та інших творчих завдань; перегляду своїх ідей, їх переформулювання для поліпшення структури та їх чіткого, більш конкретного висловлювання; отримання підказок та пояснень щодо виконання складних завдань або концепцій; генерації тестових завдань для підготовки до іспитів; організації самостійного навчання, розвитку навичок письма, вдосконалення стилю висловлювання та розширення лексичного запасу; аналізу помилок під час виконання тестів і надання персоналізованих рекомендацій щодо їх виправлення; аналізу великих обсягів даних; генерації нових гіпотез; автоматичного створення конспектів лекцій та інших навчальних матеріалів, що дає змогу зосередитися на розумінні основних ідей за умови перегляду та редагування автором результатів діяльності Ш та повної відповідальності автора за зміст контенту.

Здобувачі вищої освіти ***мають усвідомлювати***, що надмірне покладання на моделі генеративного ШІ *може позбавити їх можливості розвинути власні базові навички*, необхідні для розв'язання професійних задач та комунікативних здібностей.

Застосування технологій генеративного ШІ *може стати стимулом для творчого мислення здобувачів*, допомагаючи їм виявляти нові підходи до розв'язання проблем та розробляти інноваційні ідеї. Але важливо, щоб здобувачи використовували ці інструменти як допоміжний ресурс і пам'ятали про важливість власної креативності та критичного мислення у процесі навчання та творчої діяльності.

Здобувачі вищої освіти повинні усвідомлювати, що *надмірна залежність від інструментів генеративного штучного інтелекту може негативно впливати на розвиток їхніх власних знань*, практичних навичок, критичного мислення, здатності самостійно розв’язувати професійні завдання та ефективно здійснювати комунікацію в академічному й професійному середовищі.

Під час використання технологій ШІ здобувачі вищої освіти *мають керуватися вимогами конкретної навчальної дисципліни,* її цілями та правилами, визначеними викладачем. Залежно від характеру навчального завдання використання інструментів ШІ може бути рекомендованим, обмеженим або забороненим.

У випадках, коли застосування ШІ передбачене освітнім процесом, здобувачі можуть використовувати такі інструменти для аналізу, оцінювання, перевірки та критичного осмислення згенерованого контенту. Водночас для окремих видів робіт може встановлюватися вимога щодо самостійного виконання завдань без використання технологій ШІ або з дотриманням визначених умов їх застосування.

4.3. Використання ШІ у науковій діяльності допускається лише як допоміжний інструмент за умови обов’язкового критичного аналізу, етики досліджень, редагування та перевірки достовірності отриманої інформації за умови повної відповідальності автора за зміст контенту. Факти використання ШІ в науковій роботі мають бути відкрито зазначені у відповідному розділі.

Допускається застосування ШІ для пошуку наукових джерел, аналізу літератури;

генерування ідей (для вибору потенційних напрямів, методів, методик, методології, засобів дослідження тощо), формування гіпотез; пошуку прототипів та/або аналогів для винаходів (наприклад, патентів); пошуку необхідних статистичних даних, аналіз даних та визначення закономірностей (зокрема, зв'язків) у BigData; аналізу (експертизи, критики) новизни / схожості / відмінності / обмежень наукових результатів (положень, гіпотез, концепцій, моделей); аналізу та/або моделювання ризиків / надійності / безпечності застосування винаходів; у процесі підготовки статей, але з обов'язковим зазначенням участі ШІ; у створенні кодів, візуалізацій, статистичних моделей з контролем точності; автоматизації рутинних завдань для підвищення продуктивності науковців, покращення якості наукових публікацій.

4.4. Заборони і застереження.

Незадекларованe використання ШІ учасниками освітнього процесу або його використання із порушенням встановлених Інститутом правил розглядається як порушення принципів академічної доброчесності та етики досліджень, як наприклад: генерація академічних текстів (статті, тези, звіти, наукові роботи тощо) за допомогою ШІ без викладення власних ідей та відповідного зазначення меж використання інструментів ШІ; використання ШІ для уникнення плагіату (перефразування наявного контенту без належного вказання джерел), фабрикації, фальсифікації даних і результатів досліджень та інші свідомі прояви порушень академічної доброчесності; передавання особистих або персональних даних у відкриті ШІ-сервіси без дозволу; подання робіт, автоматично згенерованих ШІ, як власних без окремого декларування; переопрацювання ШІ власної статті автора з метою повторного видання як нової статті.

5. Декларування використання ШІ

Декларуванню підлягає будь-яке використання інструментів штучного інтелекту (ШІ), яке могло вплинути на зміст, структуру, оформлення або результати наукової, освітньої, науково-організаційної чи інноваційної діяльності.

Обов'язковому декларуванню підлягає використання ШІ для:

- пошуку, узагальнення та систематизації наукової інформації;
- аналізу літературних джерел;
- статистичної обробки та інтерпретації даних;
- підготовки текстів, їх редагування, перекладу або мовного вдосконалення;
- створення таблиць, схем, діаграм, презентацій, ілюстрацій або інших графічних матеріалів;
- генерації програмного коду, алгоритмів, моделей чи інших цифрових матеріалів;
- підготовки навчально-методичних матеріалів;
- інших видів діяльності, у яких застосування ШІ могло вплинути на кінцевий результат роботи.

До інструментів ШІ належать, зокрема, генеративні мовні моделі, системи машинного навчання, інтелектуальні помічники та сервіси автоматизованої обробки інформації (дод. 1)

Використання ШІ не звільняє автора від персональної відповідальності за достовірність, наукову обґрунтованість, коректність викладених положень, дотримання принципів академічної доброчесності та авторського права

Розміщення декларації

Для дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук — вимога чітка і нормативна: декларація розміщується **на титульній сторінці** *з власноручним підписом здобувача*. Альтернатив немає. (Постанова № 928 формально регулює лише порядок присудження ступеня доктора наук).

Приклад декларування використання ШІ:

«Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело всі частини тексту, при написанні яких використовувався ШІ, перевірені та відредаговані автором особисто.»

Для дисертації на здобуття ступеня доктора філософії (PhD) слід надавати декларацію наприкінці вступного розділу, після «відомостей про апробацію» результатів дисертаційного дослідження на здобуття ступеня доктора філософії. ***Закон №4742-IX***

Приклад декларування використання ШІ:

«У роботі використовувалися такі інструменти штучного інтелекту: [назви]. Вони застосовувалися для [конкретні завдання: пошук літератури, граматична перевірка, переклад цитат тощо]. Всі частини тексту, при написанні яких використовувався ШІ, перевірені та відредаговані автором особисто. Наукові положення, висновки та результати є власним інтелектуальним внеском автора.»

У випадках, коли інструменти ШІ не використовувалися або їх використання не вплинуло на зміст та результати роботи, окрема декларація не вимагається.

Такий текст відповідає сучасним рекомендаціям щодо прозорого використання генеративного ШІ в науковій та освітній діяльності та узгоджується з принципами академічної доброчесності, які підтримуються більшістю університетів і наукових установ Європи.

Декларація ШІ у дисертації з 2026 — це не формальність, це реальний правовий інструмент, який захищає і науку, і самого здобувача.

Постанова КМУ №928 і Закон №4742-IX чітко визначили правила: декларуй, що використовував, вказуй конкретні інструменти і мету, підтверджуй особисту верифікацію. Приховування — порушення нарівні з плагіатом, наслідки — від зауваження комісії до позбавлення ступеня.

6. Ризики та обмеження впровадження

Основними **проблемами,** пов'язаними із генерацією ШІ тексту, є:

1. Можливість виникнення *лінгвістичних та граматичних помилок* – це може бути спричинене обмеженнями в лінгвістичному розумінні моделі, недоліками у тренувальних даних або просто складністю мови. Наприклад, ШІ може неправильно розставляти розділові знаки, допускати використання вигаданих слів або створювати фрази, які мають синтаксичні недоліки.

2. Оманлива правдоподібність – згенерований ШІ програмний код, відповіді на питання або розрахунок може виглядати правдоподібно, але містити критичні помилки, не бути фактично точним або може створювати фальшиві цитати та посилання.

3. Обмеженість – дані, на яких навчаються моделі ШІ, можуть бути не

актуальними або мати обмежені дані про світ і події після певного моменту часу.

4. Аморальність – системи ШІ не знають, що створювати образливий, неточний або оманливий контент неправильно.

5. Порушення авторських прав – ШІ використовує слова та ідеї людських авторів, не посилаючись на них, що може розглядатися як плагіат; існують ризики порушення авторських прав на тексти, зображення та інші матеріали, захищені авторським правом.

6. Дотримання принципів інформаційної безпеки – недостатня безпека даних може відкрити двері для несанкціонованого доступу та витоку інформації. Моделі ШІ можуть вивчати великі обсяги конфіденційних даних, включаючи особисту інформацію, комерційні та важливі корпоративні дані та використовувати цю інформацію для наступних навчань моделі.

Інструменти генеративного штучного інтелекту – це мовні машини, а не бази даних знань – вони працюють, передбачаючи наступне правдоподібне слово чи розділ програмного коду на основі шаблонів, які були «вивчені» з великих наборів даних, тому інструменти ШІ не розуміють, що вони генерують.

Набори даних, на основі яких навчаються такі інструменти, мають недоліки та містять неточності, упередження та обмеження, тому можуть створювати текст, який не завжди відповідає дійсності. Крім того, генеративний ШІ отримавши від користувача некоректне питання (промт), може генерувати контент з фальсифікаціями.

7. Управління процесом дотримання академічної доброчесності при використанні ШІ та інструменти контролю

Дотримання академічної доброчесності під час використання технологій штучного інтелекту в освітній, науковій та управлінській діяльності інституту забезпечується на всіх рівнях управління.

Загальне керівництво процесом дотримання академічної доброчесності під час використання технологій ШІ здійснює заступник директора з наукової роботи. Контроль за етичним і правомірним використанням ШІ у науковій діяльності виконує учений секретар

На рівні відділів і лабораторій за дотримання принципів академічної доброчесності при застосуванні ШІ відповідають завідувачі цих підрозділів, а під час навчального процесу – викладачі, які забезпечують реалізацію освітніх компонентів.

Відділ наукових кадрів, аспірантури та правового забезпечення та Наукова бібліотека здійснюють інформаційно-просвітницьку діяльність щодо свідомого та відповідального використання ШІ, забезпечують консультування, доступ до ресурсів, навчальних матеріалів і прикладів належного цитування результатів, згенерованих ШІ.

Рада молодих учених беруть участь у популяризації принципів доброчесного

застосування ШІ, сприяють формуванню культури його етичного використання серед здобувачів освіти.

Інститут підтримує навчання, формування компетентностей та розвиток культури доброчесного та інноваційного використання ШІ через курси, тренінги та інформаційні заходи.

Інструменти контролю за дотриманням академічної доброчесності в освітній і науковій діяльності Інститут у можуть передбачати використання спеціалізованого програмного забезпечення для перевірки кваліфікаційних та інших навчальних робіт здобувачів вищої освіти, результатів наукової, навчально-методичної роботи учасників наукової та освітньої діяльності на наявність тексту, згенерованого ШІ.

Контрольні функції та реагування на випадки недоброчесного або неправомірного використання ШІ здійснюються відповідними комісіями із забезпечення академічної доброчесності згідно з Положенням про систему забезпечення академічної доброчесності в Інституті овочівництва і баштанництва НААН та чинним законодавством.

8. Відповідальність за недотримання політики використання ШІ та її порушення

Порушення політики щодо використання ШІ розглядається як порушення академічної доброчесності.

Усі випадки порушення політики розглядаються у межах процедур і санкцій, визначених Законом України «Про академічну доброчесність», Положенням про систему забезпечення академічної доброчесності в Інституті овочівництва і баштанництва НААН та чинним законодавством.

9. Прикінцеві положення

Політика ухвалюється Вченою радою Інституту.

Політика набирає чинності з моменту схвалення її більшістю членів Вченої ради та введення у дію наказом директора.

Всі науковці та адміністративний персонал Інституту повинні знати принципи і норми Політики, дотримуватися їх. Незнання цих норм не може слугувати виправданням щодо порушення встановлених правил та норм.

Політика переглядається щонайменше раз на два роки або після суттєвих змін у законодавстві чи технологічному середовищі ШІ.

Зміни і доповнення до Положення в частині відповідальності здобувачів вищої освіти потребують погодження з відповідним органом студентського самоврядування.

Інститут рішуче виступає проти будь-яких проявів неправомірного використання технологій ШІ та підтримує створення освітньо-наукового середовища, побудованого на прозорості, доброчесності та високих стандартах наукової етики.

Додаток 1. Приклади сервісів, що використовують інструменти штучного інтелекту

Представлений перелік сервісів, які можуть бути корисними в процесі академічної діяльності, не є вичерпним і кожен навчально-науковий підрозділ Інституту може рекомендувати інші сервіси ШІ для застосування учасниками освітнього процесу в їх діяльності, а також забезпечувати консультативну підтримку щодо такого застосування.

Назва сервісу ШІ	*Загальна характеристика та можливості*
ChatPDF https://www.chatpdf.com	Сервіс аналізує pdf документи, статті. Можна ставити питання щодо змісту статті, є чат. Інтерактивний. Обмежена кількість сторінок безкоштовно.
ChatGPT https://chat.openai.com **Deep AI** https://deepai.org	Генеративний чат-бот зі штучним інтелектом. Може імітувати діалог, відповідати на запитання, визнавати помилки, заперечувати неправильні передумови промту та відхиляти недоречні запити. Може писати історії, повідомлення, програмний код або може виконувати функції віртуального репетитора.
Google Bard https://bard.google.com	Інструмент на основі розмовної моделі штучного інтелекту від Google. Потребує реєстрації та прийняття політики конфіденційності Google. Є можливість ставити запитання та отримувати відповіді українською.
Canva https://www.canva.com	Онлайн-інструмент для графічного дизайну, який дозволяє створювати публікації для соціальних мереж, презентації, плакати, відео тощо.
Scribbr https://www.scribbr.com	Сервіс має вбудовані інструменти для вичитки та редагування тексту, перевірки на плагіат, а також безкоштовний генератор бібліографічного посилання у заданому форматі. Служба редагування, перевірка на плагіат, генератор цитат.
TTSMaker https://ttsmaker.com	Інструмент синтезу мовлення, який надає послуги синтезу мовлення та підтримує різні мови (англійську, французьку, німецьку, українську тощо) та різні стилі голосу. Ліміт 20000 символів на тиждень , один текстовий запит українською на конвертацію в мовлення - 8 тисяч символів.
Grammarly https://www.grammarly.com	Сервіс для перевірки правопису, вдосконалення стилю, граматики та узгодженості авторського тексту. Потрібна реєстрація.
DeepL Translator https://www.deepl.com	Сервіс, який використовує штучний інтелект для перекладу тексту та документів. Виправляє граматичні та пунктуаційні помилки, надає поради щодо тону подачі інформації, перефразування речень тощо. Англомовний інтерфейс.
AcademicGPT https://academicgpt.net	Сервіс розроблений для дослідників, який дозволяє користувачам створювати анотації та отримувати зворотній зв'язок щодо різних розділів завантаженої роботи. Англомовний сервіс. Потрібна реєстрація.
Craiyon https://www.craiyon.com	Генератор абстрактних зображень на текстовий запит. Англомовний сервіс. Реєстрація не обов'язкова.
Connected Papers https://www.connectedpapers.com	Візуальний інструмент, який допомагає дослідникам і прикладним науковцям знаходити й вивчати статті, що стосуються їхньої сфери діяльності. Free-демоверсія.
WolframAlpha https://www.wolframalpha.com	Обчислення та відповіді із застосуванням ШІ. Можливість розв`язувати математичні рівняння, отримання кроків розв`язку задач, перевірка обчислень і результатів, візуалізація даних у графіках. Не видає перелік посилань, що ґрунтується на результатах запиту, а обчислює відповідь, ґрунтуючись на власній базі знань. Англомовний сервіс.
Mathway https://www.mathway.com	Сервіс надає інструменти, необхідні для розуміння та вирішення завдань обчислення математичних, хімічних та фізичних задач.
Perplexity AI https://www.perplexity.ai	Пошукова система, яка генерує відповіді на запитання із зазначенням джерел інформації, а також пропонує пошук пов'язаних із запитом зображень та відео.
All Search AI https://topai.tools	Пошукова система інструментів ШІ для вирішення різних типів завдань.